

УДК 330.

Л. Артеменко, канд. економ. наук, доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

L. Artemenko

PROBLEMS ASPECTS DEVELOPMENT OF INNOVAIVE IN UKRAINE

Обраний Україною шлях інтеграції до Євросоюзу вимагає зближення та інтеграцію національної економічної системи до систем країн ЄС. Це ставить Україну перед вибором запровадження тієї моделі розвитку, яка прийнята ЄС за базову, тобто моделі інноваційного розвитку, проте серед 143 країн світу в Глобальному інноваційному індексі 2014 року, опублікованому Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, Україна займає тільки 63 місце.

Згідно ЗУ «Про інноваційну діяльність», під нею розуміють діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг. До самих же інновацій відносять новостворені або вдосконалені конкурентоздатні технології, продукцію або послуги, а також організаційно-технічні рішення що істотно поліпшують структуру та якість виробництва, соціальну сферу [1]. Відповідно до сучасного міжнародного стандарту, закріпленого у документах Європейської комісії, інновація розглядається як кінцевий результат творчої діяльності, який отримав втілення у вигляді новітньої або вдосконаленої продукції, що реалізується на ринку, або технологічного процесу, який використовується у практичній діяльності.

Інвестиції й інновації — дві нерозривно пов'язані сфери економічної діяльності. Інновації є однією з форм інвестування, а інвестиції в свою чергу є одним із найголовніших засобів, що дозволяють забезпечити вихід економіки з кризи та підвищити якісні показники господарської діяльності, тому можна стверджувати про те, що розвиток інноваційної діяльності є позитивним фактором економічного зростання.

Загалом на ринку склалась така ситуація, що інновації, які колись здійснювалися за рахунок централізованих джерел, звелися до мізерної величини, тоді як інвестиції стали невпорядкованими і неорганізованими, стимулюючи тільки короткострокові цілі інвесторів. Вихід із такого становища пов'язаний з тим, що подолати економічну кризу без інноваційно-інвестиційного буму, відновлення основного капіталу на принципово новій, конкурентоспроможній основі неможливо. Таким чином, капітальні вкладення без інновацій не мають сенсу, оскільки безглуздо відтворювати застаріле обладнання, що не користується попитом і якому властиві високі витрати ресурсів, а отже й інновації без капітальних вкладень нереальні [2].

Не відповідають завданням розвитку національної інноваційної системи й умови правової охорони інтелектуальної власності в Україні, не належним чином ведеться облік об'єктів права інтелектуальної власності та нематеріальних активів. Це є причиною низької патентної активності науково-промислового комплексу і того, що частка інтелектуальної власності в основних фондах за бухгалтерськими документами вкрай низька. Нині в Україні відсутня чітка система у формуванні, розгляді й затвердженні в органах державної влади та управління програм державного рівня. При розробленні та виконанні програм не витримуються типові стадії і процедури: цільова спрямованість, комплексність, альтернативність та керованість програм. Проекти більшості програм формуються на безальтернативних засадах, без проведення конкурсів та державної експертизи [3]. Все це становить перешкоди адекватному розвитку інноваційної сфери країни.

Оскільки інноваційні проекти є ризиковими, для них часто характерні невизначеність в розмірі майбутніх доходів, тому такі проекти неохоче кредитуються. Таку можливість

можна створити, якщо злагоджено діє ланцюжок «наука – технологія – виробництво – ринок». Досягати цього без використання індустрії венчурного бізнесу – створення приватних компаній, діяльність яких підтримується державними і суспільними фондами, є неможливим. Важливим елементом індустрії венчурного бізнесу є такі інноваційні структури, як технопарки (технологічні і наукові) та інноваційні бізнес-інкубатори, які активізують розробку та просування інновацій в господарчу практику.

На жаль, нерозуміння ролі науки як базису інноваційного розвитку економіки обумовило зменшення наукоємності валового внутрішнього продукту України до 0,7 %, тоді як у розвинених країнах цей показник сягає 60–80 %. За роки незалежності в Україні чисельність науковців-дослідників скоротилася в 3 рази і становить нині 0,7 % зайнятого населення країни, жодну рекомендацію українських вчених Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України стосовно розвитку країни за останні 11 років не було прийнято урядом. Окрім того, фінансування наукової та науково-технічної діяльності в Україні на сьогодні майже у 6 разів менше, ніж це передбачено законом [4].

Отже, стимулювання інноваційної діяльності в Україні та її ефективність в першу чергу передбачає підготовку відповідного базису для стійкого розвитку економіки, а саме:

- пряму фінансову підтримку інноваційних процесів, яка полягає в безпосередньому фінансуванні перспективних наукомістких виробництв за рахунок бюджетних коштів;
- фіскальні пільги для підприємств - інноваторів, а саме: пільгове оподаткування компаній, які впроваджують інновації; податковий кредит; перетворення короткострокового грошового кредиту в довгостроковий, що, в свою чергу, вимагає коректування різних нормативних актів;
- розвиток інноваційної інфраструктури (науково-дослідних установ, консалтингових фірм, страхових компаній, центрів сприяння розвитку і впровадження інновацій, науково-технологічних парків, інкубаторів бізнесу, венчурних фондів);
- податкові пільги для наукових установ і організацій, що забезпечило б збалансування розвитку секторів науки та зміцнення зв'язків між ними, розвиток фундаментальних і прикладних наук, докорінну перебудову наукової експериментальної бази;
- внесення змін до чинних законів про наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність, створення державної інформаційної інфраструктури, здійснення контролю за розвитком в Україні пріоритетних напрямів інноваційної діяльності.

Література:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Гриньова В.М. Інвестування: підручник / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. – К.: Знання, 2008. – 452 с.
3. Яковенко Р. В., Чернега А. М. Інноваційна діяльність в Україні: проблеми та перспективи. / Р. В. Яковенко, А. М. Чернега [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/72.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/72.pdf)
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kpi.ua/science/13#sthash.zNwcSKOL.dpuf>